

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

סם המוות - יצמיח סם המוות. אך הגשמים עצמם נקראים לעולם "טוב".

וכן הוא בתורה הבאה מן השמים, העושה פעולתה שתצמיח מה שבלבו. אם לבו טוב - תגדיל יראתו, ואם ח"ו פורה ראש ולענה - יכשל עוד בהגותו בה, וזהו: "צדיקים ילכו ופושעים יכשלו במ".

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב" (לב, ב)

אמרו רבותינו במסכת אבות 'אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח', ומחדש רבינו האור החיים הקדוש חידוש גדול בפירוש המשנה, שיש כאן הלצת זכות לטובת האדם, שאדם שאין לו קמח ופרנסה בשפע, אין עליו תביעה שילמד כל היום, ומספיק שיקבע עתים לתורה. וזה הכוונה 'אם קמח אין תורה' אדם שאינו מסוגל ללמוד כל היום, זה סימן ש'אין קמח' שחסר לו פרנסה.

ובזה מפרש את מה שנאמר בפרשתינו 'יערוף כמטר לקחי', שהתורה הקדושה נקראת 'לקחי', וכמו שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת' אל תעזובו', ואומרת התורה שהכמות של לימוד התורה שהקדוש ברוך הוא רוצה מהאדם, תלויה בכמות המטר והפרנסה שיש לאדם. וכשאין לאדם פרנסה בריבוי גדול, אין הקדוש ברוך הוא תובע ודורש ממנו ריבוי הלימוד. ובלשון קודשו של רבינו הקדוש: 'אין הקב"ה שואל [תובע ומבקש] מהאדם ללמוד תורה, עד שמכין לו פרנסתו'.

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל- אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (לב, ד).

ערבי הגיע למחסום נוהג במכונית חדשה ונוצצת. החיילים בדקו במסמכים אם אין המכונית גנובה ואם אין המסמכים מזוייפים ואכן נראה להם הכל אמין.

לפתע הגיע המפקד ואמר לנהג בקול קשה: תודה מיד שהמכונית גנובה! אם לא תודה בכך אוכיח לך זאת מיד ועונשך יהיה גדול כפליים!

אכן - הודה הנהג המבוהל - המכונית גנובה... התפלאו החיילים ופנו אל המפקד, איך ידעת שזו מכונית גנובה? האם הפכת ל"נביא"?

לא נביא ולא בן נביא - צחק המפקד - פשוט מאד ראו נא את צידו האחורי של הרכב, מודבקת שם מדבקה בה כתוב: "אין עוד מלבדו"...

האם נראה לכם שהערבי הדביק זאת?... בירור קצר העלה מיהו בעל הרכב האמיתי ומיד התקשרו אליו ובשרו לו כי רכבו נמצא במקום בטוח.

כעבור זמן קצר הגיע בעל הרכב לקבל את רכבו וסיפר לחיילים כי את הרכב קנה רק לפני מספר שעות.

"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ" (לב, א)

שאל הרה"ק מקוצק זי"ע הרי משה רבינו היה עניו מכל האדם, וכיצד הרהיב לומר: "האזינו השמים"? והשיב: דמכאן רואים דכל כמה שאדם יותר שפל בעיניו, יש לו יותר הזכות לתבוע מהשמים שיצייתו לו...

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב" (לב, ב)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר, שהפסוק המשיל את התורה למטר, כשם שאי אפשר לחיות בלי גשמים, כך אי אפשר לחיות בלי התורה הקדושה.

והוסיף הפסוק והמשיל את התורה, 'כשעירים עלי עשב וכרביבים עלי דשא' - וידוע החילוק ביניהם, ש'שעירים' הם טיפות קטנים שיוורדים על 'עשב', ו'רביבים' הם טיפות גדולות שיוורדים על 'דשא', אבל טיפות גדולות על העשב אינם יורדים כיון שאין העשבים מתקיימים בהם והם מתקלקלים.

ומלמדת אותנו התורה, שהקדוש ברוך הוא דורש מאדם ללמוד תורה רק כפי יכולתו. ומי שלמד כל התורה חוץ מ'מעשה מרכבה' ויש באפשרותו ללמוד 'מעשה מרכבה' יהיה עליו תביעה בעולם העליון מדוע לא עסק ב'מעשה מרכבה'. לעומת זאת, יהודי שלא יכל ללמוד יותר מכמה פסוקים או משניות לא יהיה עליו תביעה, אם הוא למד את מה שיכול היה ללמוד, כי הקדוש ברוך הוא דורש מכל אחד רק כמה שהוא מסוגל להכיל ולקבל.

ויש בדבר הזה הקלה והחמרה, הקלה - למי שלא יכול יותר, והחמרה - למי שהיה יכול יותר, למרות שלמד הרבה, יקבל עונש על מה שלא למד.

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (לב, ב)

אמר על כך הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע, דברי התורה הקדושה כמוהם כגשם היורד על הארץ. מה הגשם אינו מגלה את השפעתו על הצמחים מיד עם ירידתו, ורק לאחר זמן באה לידי ביטוי השפעתו הברוכה של הגשם, שהרווה את האדמה, בדומה לכך פועלים דברי התורה על שומעיהם, בשעה שהם נשמעים ללומדים, אין מבחינים מיד בהשפעתם החיובית והרוחנית, אך בסופו של דבר עתידים הם לפעול את פעולתם הברוכה על לומדי התורה.

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (לב, ב)

הגר"א זי"ע פירש את זה הפסוק: שהרי הגשם בא לכל הארץ בשווה, אך פעולתו לפי המקבל. מקום שזרוע חטים - יצמח חטים, ומקום הזרוע

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל-אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (לב, ד)

הקב"ה יצר בריאה מושלמת, שבה קבל כל אחד מן הברואים את מלא הנתונים שהוא זקוק להם לצורך השלמת תפקידו בעולם. אין כל עול בעולם, ולכן אם פלוני לא קבל נתונים מסוימים, הרי זה אות וסימן לו, ולסובבים אותו, שאין הוא זקוק להם לצורך תפקידו, ולעמות זאת אם קבל אלמוני נתונים כל שהם, מחובתו להשתמש בהם לצורך עניני עבודת השם.

בענין זה מובא בספר "זכר לדוד" מעשה שכתב רבי יוסף מנדל קורן זצ"ל בספר "יד יוסף", בו הוא מתאר בקור שזכה לעשות בביתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל במוצאי שבת.

לאחר תפלת ערבית, נגש כל אחד מן הנאספים אל ה"חפץ חיים" ואמר לו "שבוע טוב".

בין הנגשים נראה היה גם איש שהגיע בלויית בנו בן העשר, אשר אמר ל"חפץ חיים" שכן זה אין לו חשק ללמוד, ובקש שהחפץ חיים, יברכהו בכך.

שאל ה"חפץ חיים" את האב: "האם יש לו כלים טובים ללמוד?" "כן" - השיב - "כל המלמדים שלמדו אתו אמרו, שיש לו תפיסה, הבנה וזכרון נפלא".

או אז פנה ה"חפץ חיים" אל הילד ואמר לו: "בני יקירי, תדע, שאם לא תרצה ללמוד בשקידה, תהיה ח"ו, קושיה על הרבוננו של עולם, וזה בודאי לא תרצה, ובכן תשקד מעתה".

הוא המתין רגע קצר, ומיד הסביר את דבריו:

הכתוב אומר "הצור תמים פעלו א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" - לכל דבר בבריאה יש תכלית ואין שום עול בכך, אדם שתפקידו להיות סנדלר, רואים בחוש שאין לו הבנה עמוקה, שכן מלכתחלה צריך היה להיות סנדלר, ולכן לא נתנו לו מן השמים כלים להיות רב, אבל אתה, שקבלת כלים טובים, ואם לא תלמד בסוף תהיה סנדלר, תעורר שאלה על הקב"ה - מדוע נתן לך כאלו כלים? לכן, תתחיל ללמד כדי שתוכל להיות רב, וכך לא תהיה קושיה על הקדוש ברוך הוא!...

"שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (לב, ז)

פי' אם יש לך שאלה שאין אתה יודע הדרך לילך בה, שאל את שאלתך למנהיג כזה שתשובתו תהיה, זקניך ויאמרו לך, כך היה אומר זקנך על שאלה כזו, אבל אם תפגוש מנהיג שיאמר לך זקני אמר כך ואני אומר אחרת יש להתרחק ממנו, יהיה מי שיהיה, כי אם מתרחקים מן הזקנים אזי מתרחקים מרחק רב מדרך האמת.

(הגה"צ רבי מאיר אריק זצוק"ל)

"שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (לב, ז)

יהודי עשיר וירא שמים שזכה לתורה וגדולה במקום אחד. היה לו יער שחכר מהפריץ לחטוב עצים ולמוכרם. אך בהגיע חודש אלול היה מתנתק מכל עסקיו ונוסע לראדין לשהות ולהתעלות במחיצת החפץ חיים ובחברת בני הישיבה עד מוצאי יום הכיפורים.

בצאתו מסוכנות הרכב פגשוהו תלמידי הישיבה במעלה אדומים ואמרו לו כי עליו להודות לקב"ה על שסייע לו בקניית רכב חדש, ובהודאה הורו לו להדביק מדבקה "אין עוד מלבדו". כעבור זמן מה עצר רגע לקנות משקה והרכב נגנב. מיהר האיש המאוכזב להתקשר לראש הישיבה ואמר לו: רואה אתה מה תועלת יש באמונה ש"אין עוד מלבדו" - הרכב נגנב ואיננו.

ראש הישיבה חשב מעט וענה: אם תאמין באמת ש"אין עוד מלבדו" לא תינזק כלל!

עכשיו - אמר הנהג המאושר - נוכחתי לדעת באמת ש"אין עוד מלבדו"!

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" (לא, יב)

איתא בגמרא "אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באים, כדי ליתן שכר למביאייהם" (חגיגה ג, א). ותמהו על כך רבים, ממה נפשך, אם יש תועלת לטף עצמם בביאתם, אזי אין צורך בטעמים אחרים, ואם אין שום תועלת, אם כן מה מקום יש לנתינת שכר למביאייהם, כלום מגיע להם שכר רק עבור הובלת המשא. ונראה שודאי יש טעם למצוה זו, רק שכמו בהרבה מצוות אחרות בתורה גם טעם זה אינו ידוע. כל קושיות הגמרא היתה מדוע צריך לצוות על הטף, הלא מאחר שכל האנשים והנשים עולים לירושלים, ודאי לא יניחו הטף בביתם, ובין כך ובין כך יקחום עמיהם. מתרצת הגמרא, שלכן ציוותה תורה במיוחד על הבאת הטף, למען תהיה ההבאה בבחינת מצוה, ויקבלו עליה שכר. (הגה"ק רבי יעקב מליסא זי"ע)

"וישמן ישורון ויבעט" (לב, טו)

מעשה בחסיד אחד שהגיע אל הבעל שם טוב הק' ובקש ממנו ברכה לפרנסה טובה. בירך אותו הבעל שם טוב שיצליח בכל עסק שיעשה.

כעבור זמן לא רב שב החסיד אל רבו וסיפר כי הברכה לא הועילה לו מאומה, וכי אין הוא מצליח בפרנסתו.

אמור נא לי - שאלו הבעל שם טוב - האם הנך זוכר מה היה העסק הראשון שעשית אחרי שברכתך?

אכן כן - השיב החסיד - כאשר יצאתי מן הבית ראיתי אדם העומד ברחוב ומוכר כרטיסי הגרלה של מרוצי סוסים... קניתי כרטיס אחד ואכן זכיתי בסכום כסף גבוה אלא שהוא אזל לי עד מהרה ולא נותר ממנו מאומה...

אם כך - אמר הבעל שם טוב - מה טענה יש בפריך? לו היית משכיל מיד כאשר יצאת מבית לעשות "עסק" עם הקדוש ברוך הוא, כגון נתינת צדקה או גמילות חסד, היתה הברכה חלה בכל משלך ידיך ממילא, כיון שלא ניצלת כראוי את ההזדמנות שנפלה בחלקך - הפסדת הכל!...

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

הגיע יום המשפט ובשעה היעודה התיצב ראובן בפני השופט. כאשר נשמעה השאלה הראשונה מפי השופט, נהג ראובן הנאשם על פי העצה, ובמקום להשיב תשובה צפצף בצפצה צפצוף ארוך. כך עשה גם אחרי השאלה השנייה והשלישית, עד שפקעה סבלנותו של השופט ושאל: החסר משוגעים אנוכי? וציווה לסלק את האיש מעל פניו מבלי לשופטו.

לאחר שיצא ראובן מבית המשפט שמח וטוב לב, פגש את עורך הדין. עורך הדין אמר לו: שמעתי שיצאת זכאי בדין, האם נכון הדבר? תחב ראובן את הצפצפה לתוך פיו ובמקום להשיב על השאלה, צפצף צפצוף ארוך. הוסיף עורך הדין ואמר: הגיעה השעה שתשלם לי את שכרי! שוב חזר האיש וצפצף צפצוף ארוך. התרגז עורך הדין ואמר לו: נבל שכמותך, הלא את העצה הזו אני נתתי לך כדי להנצל מן הדין, ועכשיו הנך מנצל את העצה הטובה הזו לרעתך!?

כך, אומר המגיד מדובנא, פונה התורה אלינו ואומרת "צור ילדך תשי" כלומר, הקב"ה נתן לאדם את כח השכחה כדי שישכח כל מיני צרות שעברו עליו ועל שאר בני אדם. אלמלא טבע זה היה האדם זוכר את כל המאורעות ועלול היה להשתגע מרוב צער ויגון. והנה באים בני אדם בטבע זה עצמו שחננם ה', לשכוח את ה'! זהו - "ותשכח אל מחוללך" והרי אין לך נבלה גדולה מזו. (אוצרות התורה)

"כי דור תהפוכות המה" (לב, כ)

כששואלים יהודי עשיר למה אין רואים פניך בביהכ"נ והוא עונה אין לי פנאי אני עסוק במסחרי, כשבאים לבקש ממנו צדקה הוא טוען כיום העסק חלש ואין רווחים, שואלים יהודי עשיר למה הוא נוהג היתר בתעניות ואינו צם הוא עונה שהדורות חלשים כיום, כשבאים אליו לבקש נדבה עבור עני בן טובים הוא עונה הרי הוא בריא ויכול לעבוד. (מנחת עני)

"כי דור תהפוכות המה" (לב, כ)

מרגלא בפומיה משמו של הרה"ק רבי ר' זושא מאניפולי זיע"א, לעולם אין לדעת מה קורה עם איש יהודי, בן תהפוכות הוא, היום הינו חוטא ומחר ישוב ויתהפך פתאום ליהודי טוב ממש. מי מסוגל לחדור לנבכי נפשו של אדם מישראל שהוא חלק אלקי ממעל?...?

"הוא והושע בן נון" (לב, מד)

שואל ה"כלי יקר" מדוע אומר הכתוב "הוא והושע" ולא "הוא ויהושע"? ומתריך שהשם המקורי היה "הושע" וכל המטרה שקרא משה ל"הושע" "הושע" היא שלפי המדרש משה התפלל על תלמידו, שהיה אחד משנים עשר המרגלים, "י-ה יושיעך מעצת מרגלים", כל זמן שמישהו מאותו הדור של המרגלים היה קיים, הוא נקרא בשם "הושע" אך כאשר תם כל הדור ההוא לא היה עוד צורך בתפלה הזו וחזר הכתוב וקראו בשמו המקורי "הושע".

באחת הפעמים, היה זה בין כסא לעשור, הסיח דאגתו בפני הח"ח: מתפרנס הוא בכבוד מהיער שחכר לעשרים שנה. בנה שם את מעונו והקים מנסרה בסמוך שם מנסרים את העצים לקורות מהוקצעות ומוכרים אותן ברווח נאה. והנה פתאום מכר הפריץ את היער לאדם אחר והלה מערער על תקופת החוזה ומבקש לנשלו מפרנסתו. הגיש נגדו תביעה העומדת לדון בבית משפט בחול המועד סוכות. על כן מבקש שיברכו הח"ח שיזכה במשפט.

"היכן יערך המשפט" - שאל הח"ח. "בפינסק הסמוכה" - ענה האיש. "אם כן, עליך לשוב מיד לביתך" - הורה הח"ח - "עליך להמצא סמוך למקום המשפט ולהתכונן לקראתו".

טען האיש: "במה אוכל להתכונן. כבר שכרתי עורך דין והטענות ידועות וברורות וההכנה האמיתית למשפט היא פה, בברכת הרבי ובהתעלות במחיצתו ביום הקדוש. ביתי בפאתי היער. הרחק ממקום ישוב. אם אסע לביתי, לא יהיה לי מנין ביום הכפורים!"

אך הח"ח בשלו: "עליך להמצא עכשיו בביתך!" בשברון לב עשה דרכו חזרה לביתו.

הלילה ירד. חשכה השתררה וסערת גשמים הקדירה עוד יותר את מצב רוחו.

לפתע נשמעו נקישות רמות. קולות נואשים קראו לפתוח את הדלת. ארבעה אנשים נוטפי מים כשלו פנימה. סיפרו שיצאו לטיול בעיר והופתעו מהסערה העזה, כשלו במהמורות ובוססו בבוץ עד שראו אור מרחוק... ומבקשים הם מסתור... מיד נטל מהם גלימותיהם לייבוש, הצית אש באחד, שפת מים והציע אוכל. שבה אליהם רוחם, והחלו מגלגלים עמו שיחה: מה מעשהו כאן בפאתי היער?

הוא סיפר להם את כל מה שאירע לו, על העברת הבעלות על התנכלות הקונה החדש. השתתפו בצערו וחיזקו לבו שהאמת וודאי תצא לאור. חיך בספקנות ואמר: "אין זה מובן מאליו, כאשר פריץ מגיש תביעה נגד יהודי..."

בחול המועד סוכות נערך משפטו ומה מאד הופתע לראות שהשופט היושב בדינו הוא אחד מארבעת אורחיו שפקדו ביתו בליל הסערה. מובן שזכה בדינו, למרות שהיה זה הפריץ שביקש לנשל יהודי מפרנסתו... (מים חיים - ח"ח עה"ת)

"צור ילדך תשי ותשכח קל מחוללך" (לב, יח)

ביאר "המגיד מדובנא" פסוק זה על פי משל: ראובן נקרא לדין בפני בית משפט של גויים, ואף כי ידע כי הוא חף מפשע פחד מאד פן יעלילו עליו אנשי בליעל עלילות שווא והוא יורשע בדין. בצר לו פנה אל עורך דין ובקש ממנו עצה ותושיה כיצד יוכל להנצל ולצאת זכאי בדינו. השיב לו עורך הדין: יש לי אומנם עצה טובה, אך עליך להתחייב לשלם לי סכום נכבד כתמורה. אמר לו ראובן: אם אכן תועיל הצעתך ואצא זכאי בדין אתן לך ככל אשר תשית עלי. אמר לו עורך הדין: הסכת ושמע, כאשר תעמוד בפני השופט והוא יחל לשאול מה שמך והיכן אתה גר וכו' אל תשיב לו, ובמקום תשובה לענין תצפץ בצפצה צפצוף ארוך וממושך.

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

~ ארבעה מינים ~

"ולקחתם לכם" (ויקרא כג, מ)

מעשה בחזון איש ששהה בסטוביץ בימי החגים, וכשקרבו חג הסוכות, לא השיגו יהודי המקום אתרוג לברכה. קם החזו"א יומיים לפני החג ויצא למינסק, כדי למצוא אתרוג כשר.

הדרכים נשתבשו בגייסות הצבא, היה פחד לנסוע, אבל החזו"א שם את נפשו בכפו, ואמנם במינסק השיג את מבוקשו, פרי עץ הדר. אבל מפני המצב המלחמתי, נבצר ממנו לשוב הביתה עד אחרי החג.

כשראוהו יהודי סטוביץ, שאלו אותו: איך זה שיהודי מרעיש עולמות בשביל דבר כזה? הלא 'אונס רחמנא פטריה', ואם אין ד' מינים - לא מברכים!". תמה החזו"א וכמי שאינו יכול לתפוס בשכלו כיצד יהודי שואל ככה, השיב להם: "הגם בפסח, כשלא יהיו לכם מצות, תשבו בחבוק ידיים? הגם כשתצטרכו לצום ז' ימים באין מצה תתעצלו ככה, כיוון שלא השגנו מצות - לא אוכלים?".

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג, מ)

איתא במדרש (תנחומא אמור פרק כב) "ולקחתם לכם ביום הראשון וכי ראשון הוא והלא ט"ו יום הוא ואת אמרת ביום הראשון אלא ראשון הוא לחשבון עוונות".

בספר אמרי יצחק מפרש כך: הגמרא אומרת שהשאלה הראשונה שעליה נשאל האדם בבית דין של מעלה הוא "נשאת ונתת באמונה?" דהיינו האם עבר על איסור גזל, והגמרא במסכת סוכה דורשת מן הפסוק "ולקחתם לכם" - לכם ולא מן הגזול. וזה כוונת המדרש ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עוונות שזה השאלה הראשונה בחשבון העוונות האם היה "לכם" או לא...

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג, מ)

איתא במדרש "ביום הראשון, ראשון לחשבון עוונות". וכבר דנו המפרשים היאך הוא ראשון לעוונות, ואמרו שכיון שבארבעה ימים מיום כיפורים עד סוכות עסוקים העם במצוות לכן לא היה להם פנאי לחטוא, אולם גם זה דחוק, כי איך אפשר לומר שכולם לא חוטאים כלל במשך ארבעה ימים.

אלא מסביר הגר"א מוילנא זי"ע באופן נפלא לפי יסודו והסברו המפורסם בביאור ההבדל שבין 'דין' ו'חשבון'. דהרי המשנה (אבות ג.א) אומרת: "הסתכל בשלושה דברים וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", ומהו לכאורה

כפילות הלשון - 'דין' ו'חשבון'? ומסביר הגר"א: כי ב'דין' מענישים האדם על העבירה שעשה, וב'חשבון' מחשבים איתו על אותו זמן שחטא, שהיה יכול לעשות מצוה במקומה. אמנם זה הכל אם חטא במחשבה תחילה שאז נענש על מה שלא עשה מצוה במקום זה. אבל בארבעה ימים של ערב סוכות, אמנם אפשר שאנשים חוטאים, אבל מרוב עיסוקם במצוות אי אפשר שיחטאו במחשבה תחילה. לכך על זה בלבד אין דנים עד יום ראשון של סוכות. לפי זה מדוקדק הלשון "ראשון לחשבון" עוונות". דהיינו, לא ראשון לדין על עוונות בכלל, רק לחשבון העוונות, מה יכול לעשות בזמן החטא...

"פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ)

רבה הנערץ של ירושלים, ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, היה ידוע כמדקדק גדול בכל מצוה ומצוה. מובן, שהיה משתדל מאד להדר גם במצוות ארבעת המינים.

תקופה מסוימת עסק בנו של הגר"ח זוננפלד במסחר אתרוגים, והיה עושה כל השתדלות אפשרית כדי להביא לאביו אתרוג מבחר ומהודר ביותר.

מספר הנכד, ר' שלמה זלמן זוננפלד: באחת השנים היה מחסור באתרוגים. קשה מאד היה, כמעט בלתי אפשרי, למצוא אתרוג מהודר.

לאחר מאמצים גדולים השיג אבי (בנו של רבינו), אתרוג שהיה אמנם מהודר, אך היה בו חסרון - ראשו היה כפוף מעט.

שמח רבינו מאד, ואמר שבדיעבד מהוה חסרון זה מעלה, כיון שהאתרוג רומז על ראשי התיבות הידועים: "אל תבואני רגל גאווה".

"פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ)

אמר המקובל האלוקי בעל הסולם על זוה"ק: 'עץ' הוא הצדיק. כדכתיב היש בה עץ. 'פרי עץ' הם תולדותיהם של צדיקים, מצוות ומעשים טובים. 'הדר' דרשו חז"ל פרי הדר באילנו משנה לשנה. והנה עתה לאחר עבודת הימים הנוראים שבהם נטהרנו לפני ה' ועמך כולם צדיקים' כולם אתרוגים' הדר שבהדר, השמיענו הכתוב בדרך רמז, אם רוצה אתה לדעת האם מעשיך הטובים תולדותיהם של צדיקים הם, האמנם הפכת להיות אתרוג מובחר? התשובה הוא, כי תלוי האם הפרי דר באילנו משנה לשנה, האם החלטות ראש השנה ויום כפור, החרטה והקבלה יחזיקו מעמד לשנה הבאה ולא יתפוגגו תוך זמן קצר.

~ חג הסוכות ~

"אזמין
לסעודתי
אושפיזין עילאין"
הגה"ק הנודע רבי שלמה

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

שבכל השנה הוא מאמין בהשי"ת, בבחינת 'אני ה' שוכן איתם בתוך טומאתם', זהו בגדר האמונה. אך עתה לאחר יוה"כ שהקב"ה מחל עוונותינו, ואמרו במדרש 'שראל שהם נבראים כבריה חדשה ביוה"כ' עתה הגיע עת דודים לזכות לאור ההכרה והידיעה. כי לפני פסח אין לנו יום טוב של מחילת עוונות, משא"כ עתה שנשלם שם ה' ע"י מחילת העוונות, אנו יכולים לזכות לכך ע"י הידיעה.
(ר' מנשה רייזמן שליט"א)

"וסוכה תהיה לצל יומם... למסתור מזרם וממטר" (ישעיהו ד, ו)

כפרי הגיע לראשונה בחייו לעיר הגדולה. הלך מוקסם ברחובותיה, והבחין שאנשי העיר נושאים בידיהם מוטות משונים, מלופפים בד. בדרכו, הבחין בחנות המציגה לראווה מוטות רבים כאלו, בשלל צבעים.

פנה הכפרי אל בעל החנות ושאל: "סלח לי, אדוני. מוטות אלו, מה טיבם?"

משנוכח הלה שלפניו כפרי תמים, הסביר לו באורך רוח: "מוט זה מכונה בפי הבריות בשם מטריה, מטרתו להגן בפני הגשם". השתאה הכפרי להמצאה מחוכמת זו: "האמנם, כל מי שירכוש מוט זה מחוסן מפני הגשם?"

צחק המוכר: "לא ולא, אין זו תעודת ביטוח לנזקי גשמים... הלא תראה כי כל האנשים נושאים את המטריות בידם למקרה שירד מטר! אין די לרוכשה, יש לשאתה עמך לכל אשר תלך". זוהרה של ההמצאה הועם מעט, אבל היא עדיין קסמה לכפרי. קנה מטריה צבעונית בכסף מלא, כדי להתפאר בה בפני חבריו בכפר.

שב הכפרי לכפרו, והאיכרים סבבוהו לשמוע על פלאי העיר הגדולה.

"לא תאמינו להמצאה החדשה", אמר, "הרואים אתם מוט זה? בני העיר מכנים אותו מטריה! היודעים אתם מדוע? משום שהוא מגן ממטר!"

"מגן? הכי צד?", שאלוהו בני הכפר שעמדו סביבו.

הכפרי נחפז להסביר: "יש לשאתו, ואז יגן ממטר!"

"אכן, פלאי פלאים!", אמרו, "הבה נראה, הנה התחילו לרדת גשמים - צא החוצה, וניווכח!"

לבש הכפרי ארשת חשיבות, תלה את המטריה על זרועו כמנהג אנשי העיר ביום מעונן, ויצא החוצה.

כעבור רגע שב על עקבותיו חפוי ראש, רטוב עד לשד עצמותיו...

לעגו לו חבריו והוא חרק את שיניו, עליו לשוב העירה, ולתבוע לדין את המוכר הרמאי שעשאו ללעג ולקלס.

התפרץ לחנות ונופף במוט שהכזיב: "רמאי, נוכל, הפלתני בפח!" שמע המוכר ותמה: "כלום היה חור במטריה?"

"חור? מנין לי לדעת? תליתי את המוט על זרועי, ונרטבתי עד לשד עצמותי!"

אליעזר אלפנדרי זצ"ל מח"ס שו"ת "הסבא קדישא", זכה בצעירותו להיות ביום הכיפורים אצל רבינו החתם סופר בפרעשבורג. הוא סיפר כי במוצאי יום הכיפורים, כאשר נכנס אל רבינו על מנת להפרד ולנסוע לדרכו, ביקשו רבינו שישאר גם לחג הסוכות, אך הוא סירב. אמר לו רבינו, שהוא ישאר כאן בסוכות... אך רבי שמואל אליעזר לא הבין כראוי את דברי רבינו, ונסע לדרכו. ויהי באמצע הדרך, אירעה לו תקלה, והוכרח לחזור ולחוג את חג הסוכות בפרעשבורג אצל רבינו.

בהתרגשות רבה היה מספר הרב אלפנדרי, כי ראה אושפיזין עילאין קדישין שבאו לסוכתו של רבינו. והוסיף, שלא רק הוא זכה לראות זאת, אלא כל הנוכחים באותה עת זכו לכך - בזכותו של רבינו החת"ס.

(ספרא דמלכא מאת מהרש"צ גנץ)

"למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל" (ויקרא כג, מג)

השאלה ידועה: אם הסוכות הן זכר לענני הכבוד, הרי שחג הסכות היה צריך לחול בניסן, ולא בתשרי! אלא אומר ה"חידושי הרי"ם" - הרי נאמר "למען ידעו דורותיכם" מכאן שלקיום מצות סוכה צריכים דעת!

במשך השנה עושה האדם חטאים, והרי "אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" (סוטה ג, ע"א) מהיכן, אם כן, היה לו דעת לקיים מצות סוכה?

רק לאחר יום כפור, שבו חזר האדם בתשובה, התכפרו עוונותיו והוא נקי ובר דעת - רק אז ניתן לשבת בסוכה ולקיים "למען ידעו דורותיכם"...

"למען ידעו דורותיכם" (ויקרא כג, מג)

לבאר החילוק בין אמונה לידיעה, מבאר הד"ח בדרך משל לאחד שאומרים לו איך נראה הראש הקהל' של עיירה פלונית, הוא גבוה כך וכך, והזקן שלו גוון כזה, והוא שמן כזה, ובגדיו כך וכך ונעליו שחורים ומשקפיו וכו', לאחר ששמע כל הסימנים המובהקים על הראש הקהל', והשומע מצייר בנפשו איך נראה ה'קלסתרון' הזה, אך אינו 'מכיר' אותו, הוא יוכל לספר לאחרים פחות או יותר איך נראה הראש הקהל', אך אין לו ידיעה בו. לאחר שיראה בפועל את הראש הקהל', אפי' לרגע אחד בלבד, ראה זאת חזקה בהרבה יותר מכל הסימנים מובהקים ששמע עד הנה.

וכן נפסק בשו"ע שידיעה היא חזקה יותר מעדות. בית דין שיודעים המעשה אע"פ שהם מצווים מן התורה להאמין לשני עדים שכך הווה מעשה, ועי"ז הם מוציאים ממון ומתירים עגונה, אך בגמ' (ר"ה וסנהדרין) כתוב שאם ב"ד עצמם ראו המעשה, לא תהא שמיעה גדולה מראיה. קיום מצות מצה נותן לנו אמונה, וקיום מצות סוכה נותן לנו הכרה וידיעה שיש בורא ית'. וטעם הדבר, כי נודע שאין החכמה שורה אלא בלב פנוי מהבלי עוה"ז, כשיש מסכים המבדילים ממעשים גשמיים, יש מחיצה בינו לבין החכמה הקדושה, וכל חטא ועוון עושה מסך המבדיל, לכן אע"פ

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

אותי ברחובות הכפר, כפי שמובילים מות, בר מינן. הליצים מילאו פיהם בשחוק ובלעג, ואני החרשת'י, סיפר האיש, 'אמרתי לנפשי כי כדאי לספוג את הביזיונות ואת העלבונות בעבור קיום המצווה. כעבור זמן קצר השיבו הליצנים אותי ואת קרשי לחצר והסתלקו לדרכם, ואני נעמדתי לבנות את הסוכה'.
עיניו של המהרי"ל דיסקין מלאו דמעות. 'ובכן' אמר, 'זוהי, איפוא, חבילת העצים, שהניחו המלאכים לצידיך. חבילת קרשי הסוכה, המצוה שקיימת במסירות, תוך ספיגת עלבונות וביזיונות, היא זו שהכריעה את דינך לזכות, והשיבה אותך לחיים!' (דרך עץ החיים)

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

פירש רש"י לפי פשוטו אין זה ציווי אלא הבטחה. וכן פירש האבן עזרא "והיית אך שמח": אם תהיה שמח בחג הסוכות, תזכה כי יברכך לעתיד ותהיה לעולם שמח!

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

אל הרה"ק בעל הלב שמחה זי"ע הגיע אברך והתאונן על מצבו הקשה, פרנסתו אינה כדבעי, ואינו יכול להחזיק מעמד בדקדוקי עניות המעבידים אותו על דעתו ועל דעת קונו.
אמר לו הרבי: "היה בשמחה!" "כיצד אפשר להיות בשמחה במצב כזה?" שאל האברך. "ומה לא עושים בשביל פרנסה?" ענהו הרבי.

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

תלמיד חכם אחד פגש את הגאון רבי רפאל סולובייצ'יק בימים שבין יום כיפור לסוכות. הבחין הלה, כי ניכר על פניו דבר מה מטריד את מנוחתו של הצדיק. 'האם חסרים לכבודו ארבעת המינים?' בירר הת"ח. והגאון השיב: "אכן חסרים לי ארבעת המינים, אבל לא אתרוג ולולב, וגם לא הדסים וערבות, אלא אותם ארבעה, שעליהם אמר הקב"ה 'אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך'. דהיינו, אני מחפש את היתום והאלמנה, הגר והלווי, כדי לעשות עמהם חסד, ולשמחם בימי השמחה הללו".

"המצטער פטור מן הסוכה"

מדוע המצטער פטור אותו ממצות סוכה דווקא ולא מצינו במצוות אחרות שהמצטער פטור? ויש לתרץ כי כאן ציווה ה' "למען ידעו" ומי שרוי בצער אין לו יישוב הדעת ולא יוכל ממילא לקיים "למען ידעו" ולכן פטרו אותו.
(חידושי הרי"ם)

"המצטער פטור מן הסוכה" (סוכה כו, א)

אל הגה"ק רבי חיים עוזר גרוז'ינסקי זיע"א בא פעם אורח לסוכות, הרב קיבל אותו יפה והזמין אותו לאכול בסוכה, ורבי

המוכר פרץ בצחוק רם, ולא יכול היה להרגע: "שוטה שכמוך! הלכת עם מטריה סגורה, ונרטבת?! הן מטריה סגורה אין בה תועלת! יש לפתחה ולחסות תחתיה, ואז לא נרטבים".
אמר הבורא: בני! אם רצונכם לזכות בהגנתי על חייכם, על בריאותיכם, על רכושכם ועל משפחתכם, חייבים אתם "לפתוח את המטריה" ולחסות תחת צילה כל העת! החיים בצל הקדושה, גם בעת העיסוק בענייני החולין, הם הערובה לחיים טובים ולגמר חתימה טובה!
(ענייני סוכות)

קרשי הסוכה שהטו את הכף לטובה

הדבר ארע בכפר קטן אחד, לא רחוק מלומז'ה, העיר הגדולה. אחד התושבים, יהודי פשוט מהשורה, שכב על מיטת חוליו והרופאים נואשו מחייו. שלוש יממות שכב מחוסר הכרה, וכמעט שלא נמצאה בו נשמה, והנה לפתע פתאום התעורר לחיים, ותוך זמן קצר שב לאיתנו. מבקרים רבים פקדו את ביתו כדי לחזות במעין 'תחיית המתים', וגם המהרי"ל דיסקין, רבה של לומז'ה באותם ימים, הגיע לביתו של הלה, וביקש לשוחח עמו ביחידות. 'בוודאי ביקרת בבי"ד של מעלה', אמר רבי יהושע ליב והתבונן באיש בעיניו העמוקות, 'אמור נא לי, מה היה בדינך?'. הביט האיש כה וכה, כחכח בגרונו בהתרגשות, וסיפר: 'אכן כן, נשמתי פרחה מגופי, והעמידוני לפני בי"ד של מעלה לתת דין וחשבון על כל מפעלי. מה אומר לכם רבי, בור ועם הארץ הנני, וכף החובות הכריעה במהרה את כף הזכויות. אוי, חובות כה מרובות, זכויות כה מועטות!'. כבר בטוח הייתי שעוד מעט יגמר דיני לחובה, אך לפתע פתאום הגיעו כמה מלאכים והניחו לצידי חבילת עצים, וזו הכריעה את דיני לזכות. באותה שעה התעוררתי ושבתי לחיים'.

הרהר המהרי"ל דיסקין רגעים מספר, ואחר ביקש: 'ספר נא לי על אורחות חיך'. 'אדם פשוט אני' חזר האיש על דבריו, והחל מונה את התנהלותו בחיי היום יום, התנהלות כפרית עם זיקה קלושה ליהדות. 'ובכל זאת' התעקש המהרי"ל דיסקין, 'שמא ארע עמך בשנה האחרונה מעשה חריג כל שהוא?'. הקדיר האיש את מצחו, ולפתע נזכר: 'ביו"כ האחרון ביקרתי בבית הכנסת, והרב דיבר ברגש רב על מצות סוכה, על מעלותיה ועל סגולותיה. לא ירדתי לסוף עומק דעתו, מכיוון שלא ידעתי כיצד בדיוק נראית סוכה, אבל החלטה גמלה בליבי, משום מה, להקים סוכה ולקיים את המצוה! בסיומה של התפילה ניגשתי לכמה יהודים שעמדו בחצר ושוחחו, ושאלתי אותם לפשרה של מצוה זו. הם הסבירו לי שסוכה היא דירת עראי, המסוככת בענפים, ושיש להיזהר שלא לבנותה גבוהה מדי או נמוכה מדי. שבת לביתי מבולבל מעט, ולבסוף החלטתי כי אקים את הסוכה בגובה שהוא מעט יותר ממידת גובהי, על מנת שלא אכנס לספיקות ולחששות. שטחתי כמה קורות בחצר ביתי ונשכבתי עליהן כדי למדוד את גובהי, ולפתע עברה במקום חבורת ליצים הוללים. הללו הבחינו במעשיי, ומשום מה חמדו להם לצון, ובבת אחת הניפו את הקרשים מן הקרקע בעודני עליהם, והחלו להוביל

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

~ שמחת תורה ~

יהא רעוא קדמך...

הרבנית קרליץ ע"ה סיפרה שבשנה אחת בשמחת תורה ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל שלח נערה לבית נכדתו, הרבנית קופשיץ (האמא שלה ושל הרבנים קופשיץ), ואמר לה: 'לכי לשמור על הילדים הקטנים בביתה, ותאמרי לה שתבוא לביהכ"נ'. וכשבאה, אמר לה ר' יוסף חיים: דעי לך שאין זמן יותר מסוגל ומתאים להתפלל על הילדים כמו הזמן הזה שהארון קודש פתוח וכל ספרי התורה בחוץ.

'שמיני עצרת החג הזה' הנה בכל החגים אנו מזכירים את המילה "חג" לפני שקוראים בשם החג, "חג המצות הזה זמן חרותנו", "חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו", "חג הסוכות הזה", רק בשמיני עצרת אנו אומרים: "שמיני עצרת החג הזה".
וצריך להבין במה נשתנה "שמיני עצרת מכל החגים. רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זי"ע עונה על כך: בכל הרגלים, מאורע שארע הוא הגורם והסיבה לחג, אנו חוגגים את חג הפסח על שום יציאת מצרים. אנחנו חוגגים את חג הסוכות על שום כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, וחג השבועות נחגג משום שנתנה בו תורה. לעומת זאת שמיני עצרת אינו נחגג משום מאורע שקרה. בשמיני עצרת הקב"ה עוצר אותנו ליום נוסף כי קשה עליו פרידתנו. בשבעת ימי הסוכות שמשו חול וקודש בערבוביה - הקרבנו את שבעים הפרים כנגד שבעים האומות, וגם להם היה חלק בחג. ביום שמיני עצרת תהיה "לכם" ולא להם, חג זה נועד רק לקב"ה ולישראל עמו. אנו נעצרים אצל הקב"ה לעוד יום ושמים שמחה גדולה ועצומה להיות בקרבתו ית' וליהנות מזיו שכינתו. על כך אומרים שמיני עצרת החג הזה. (רי"מ מאוסטרובצה זצוק"ל)

סיפר הגה"צ רבי חיים מאיר יחיאל שפירא זצ"ל מנאראל, שפעם הייתה חבורת חסידים ממדינת רוסיה שבאה לשהות בצל קדשו של הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע בחודש תשרי, במוצאי שמחת תורה נכנסו אל הקודש, ושאלו את רבם, איך אפשר לעבור מימים נעלים אלו אל הכפור הרוסי תרתי משמע, בגשמייות וברוחניות.

פתח הרה"ק וסיפר להם על חכמי חלם, שהתאספו לטכס עצה איך להחזיק את השמש שלא תשקע כדי שלא ישלוט הקור בשעות הלילה, בסוף נמנו וגמרו להניח סירים גדולים בתוך מי הים והם יעכבו את השמש מלשקוע בשעות הערב, וכך עשו, אולם מה רבה הייתה אכזבתם כאשר ראו בלילה שעולם כמנהגו נוהג, והחמה שקעה כמו בשאר הימים, וכאשר בדקו מה קרה עם הסירים ראו שהם מלאים קרח, כי הוקפאו מן הקור, היה שם 'חכם' אחד שטען שבוודאי ירדה השמש אל תוך החבית מתחת לקרח ואם ישברו את הקרח ימצאו שם את קרני אור השמש גם באישון לילה ואפילה, דבריו מצאו חן בעיני האחרים וכולם נטלו

חיים עוזר בעצמו היה חלש ומצונן ואכל בבית מפני שהמצטער פטור מן הסוכה, באמצע הסעודה נכנס ר' חיים עוזר לסוכה וישב ודיבר אתו בידידות גדולה, התפלא האורח מדוע מקודם נכנס לביתו ועכשיו הוא חוזר לסוכה, אמר לו הגאון: המצטער פטור ממצות סוכה אבל לא פטור ממצות הכנסת אורחים.

"אם אני כאן הכל כאן" (סוכה נג, א)

"אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמו בשמחת בית השואבה אמר כן: אם אני כאן הכל כאן, ואם איני כאן מי כאן" כיצד זה הלל הזקן, הענוותן הגדול יעיד וישתבח בעצמו אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן?
ה"חתם סופר" בדרשותיו מביא ביאור בשם רבו המובהק רבי פנחס הלוי הורוביץ זצ"ל רבה של פרנקפורט בעל "הפלאה":
"אם אני כאן" - כלומר, אם אדם פחות-ערך כמוני נמצא כאן, הרי "הכל כאן" - כי אז כולם ראויים להיות כאן ולעבוד את ה'.
"ואם איני כאן" - וסיבת מניעת תהיה אמנם, משום שאיני ראוי לכך, הרי "מי כאן" - הלא כל אחד יחשוד את עצמו כן, ונמצא שאיש לא יפקוד את בית ה' עד שיהא בית ה' שמים חלילה!
ומוסיף ה"חת"ס" על פירוש זה "והוא נפלא". (חיים שיש בהם)

הושענה רבה

המגיד הק' מקו'ניץ זי"ע (נפטר ב"ד תשרי תקע"ה) היה רגיל לפרש שלשה פירושים על שם היום הושענה רבה.
פירוש אחד: א גרויסע הילף, שתהיה ישועה גדולה ורבה לבני ישראל.
הפירוש השני: הושענה רבה, דער גרויסער זאל העלפן, שהבורא ברוך הוא דאיהו רב ושליט הוא יעזרנו.
הפירוש השלישי: הושענה רבה דער גרויסער זאל גהאלפן ווערן, שעיקר תכלית כל התפילות שביום הזה צריכה להיות שהשכינה הק' תצא מגלותה וצערה, כי בכל צרתם לו צר.

"הושענא למען בריתך"

יש דורשים הושענא למען בריתך - למען ברית מלח. על פי מה שדרשו חז"ל (ברכות ה) נאמר ברית במלח דכתיב (ויקרא ב) ולא תשבית מלח ברית, ונאמר ברית בייסורים דכתיב (דברים כח) אלה דברי הברית, מה מלח ממתקת את הבשר אף יסורין ממרקין עוונותיו של אדם.

אך, הוסיפו צדיקים, מה מלח אינו ממתק את הבשר אלא אם בא במידה ובמינון נמוך, אבל מלח במידה מרובה מקלקל טעם הבשר עד שאינו ראוי לאכילה, אף ייסורים אינם טובים לאדם אלא במידה מועטת לזכך את החומר שבו לעוררו ולהעמידו על חובתו בעולמו, אבל ייסורים מרובים, חלילה, מקלקלים ומעוותים את נפש האדם ומעכירים את צלילות דעתו. ועל זה אנו מבקשים ושואגים הושענא למען בריתך למען ברית מלח שכל תועלתה לאדם היא רק כשהיא במידה זעירה בלבד. (הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנע זי"ע)

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

לא האמין הבחור למשמע אוזניו, "אדוני המלך מה אני ומה חיי כי אזכה להיות חתן?" תמה הבחור, ואמנם קבעו את מועד החתונה, וזכה הנער הכפרי להיות חתן המלך, וחיייהם היו בטוב ובנעימים.

כעבור למעלה משנה מזמן החתונה, ניגש החתן למלך ואמר לו: "אדוני המלך ברצוני לשאת את בתך לאשה", חשב המלך כי החתן חומד לצון שהרי זה למעלה משנה שנשוי הוא עם בתו, אולם הסביר לו החתן את פשר דבריו, וכך אמר: "בשעת החופה כשכולם שמחו ורקדו, אני בתוך לבי נעצבתי וחשבתי מה ראה המלך לתת את בתו לנער כפרי, והרי מטבע הדבר שישא בתו לחתן שהוא בן מלכים ורוזנים, אין זה, אלא שבוודאי הכלה פגועה בגופה או בנפשה, ולא מצא המלך "קליינט" טוב יותר ממני, ולכן שמחתי לא הייתה שלמה, אולם לאחר שחי אנכי עמה שנה שלמה ונוכחתי לדעת כי בתך היא כלילת המידות והמעלות, ובראייה בגופה ונפשה, ברצוני כעת לשמוח ולשחזר את יום החופה כי עתה שמחתי שלמה..."

התרגש המלך מדברי חתנו והוסיף אהבה על אהבתו... והנמשל, כשקיבלו ישראל התורה שמחתם לא הייתה שלמה, וחשבו בלבם מדוע דווקא בנו בחר הקב"ה לתת את התורה שהשתעשע עמה תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם ולא למלאכים ושרפים, אין זה אלא מכיוון שיש בתורה חוקים ומשפטים משונים, מגבלות שאי אפשר לעמוד בהן, אולם לאחר שסיימו את כל התורה ונוכחו לדעת כי "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום", והתורה מתוקה מדבש ונופת צופים, ע"כ שמחים ועושים "שמחת תורה" כי עתה השמחה שלמה ואמתית.

לאור הדברים הנ"ל מה מאד יש להצטער שיש אנשים שונים שמחמת חסרון ידיעה חושבים לתומם שאין ביכולתם "להסתדר" עם חוקי התורה, אולם לכשיתקרבו לתורה, יבינו וישכילו כי לא ניתן בשום פנים ואופן להסתדר מבלי התורה... רב גדול נסע ברכבת ולידו ישב אדריכל מפורסם שלא פסק כל הדרך מלהשמיע טענות ומענות נגד התורה, והעז פנים לדבר בגלוי על "תיקונים" בדת וכן על זה הדרך, אמר לו הרב לאן פניך מועדות? לתל אביב, השיבו האדריכל! לתכנן בניית בנין רב קומות, ותוך כדי דיבור שלף מתרמילו מפה ענקית ובו משורטטת תכנית הבניין, והסביר לרב בפרטי פרטים את התכנית.

אמר לו הרב: "לדעתי יש לעשות שינויים מעטים בתכנית"... טרם הספיק הרב לסיים את דבריו, רגז עליו האדריכל ואמר לו: "וכי אתה שאין לך יד ושם באדריכלות, תלמדני כיצד ואיך לבצע את התכנית, והרי למעלה מעשרים שנה עוסק אנכי במלאכה זו?"

"ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר", השיבו הרב! "למעלה משלושים שנה עוסק אנכי בלימוד תורה ומתעמק בה לאורכה ולרוחבה, ומה לך כי תתווכח עמי ותוציא דיבה על התורה שאין לך מושג בה", ופני האדריכל חפו... (לאור הנר)

קרדומים וכלי עבודה כדי לשבור את הקרח, והנה כבר אמרו (גיטין סז): 'גדולה מלאכה שמחממת את בעליה', והכי נמי על ידי עבודתם ועמלם התחממו עצמותיהם הקפואות... ובוזה התכוון הרה"ק לומר לחסידים, שכדי להחזיק את אורות החג ולצאת מוקודש לחול, צריך לצאת למלחמת מצוה ולעמול קשה נגד היצר הרע וגונדא דיליה.

מעשה שהיה עם הגה"ח ר' יוסל קאז'ליק זצ"ל בשנים שעדיין היה דר בזוועהיל, באמצע יום שמיני עצרת - שמחת תורה, פשטה השמועה שצבאם של הרוסיים הגיעו אל תוככי זוועהיל, ובין אנשי הצבא היו הרבה יהודים, והללו לא אכלו ולא שתו כדבעי. תיכף פנה רבי שלומק'ע אל ר' יוסל ואמר לו, קח עמך שק ועבור בכל בתי העיר לאסוף דברי מאכל עבור החיילים היהודים.

אמר לו ר' יוסל מיד אחר ה'הקפות' אעשה כדברי הרבי, אך רבי שלומק'ע לא הסכים לו ואמר - התורה הקדושה תגיל ותשמח גם מבלעדי השתתפותך בהקפות, ואילו לאנשי הצבא היהודים אין מה לאכול להשיב נפשם.

מיד עשה ר' יוסל כציווי הרבי, משחזר ר' יוסל לבית המדרש ובידו שק מלא עד גדותיו בדברי מאכל שתרמו בני העיר לצרכם של אותם יהודים, אורו פני רבי שלומק'ע, מיהר ולקח את השק, הניחו על כתפיו והחל לרקוד עם השק הקפות סביב הבימה. כי כל כך היה חשוב ונכבד אצלו כבודם של בני ישראל, והדאגה לצרכיהם.

"שישו ושמחו בשמחת התורה"

ולכאורה, הרי קבלת התורה הייתה בחג השבועות שהוא בחודש סיון, ואם כן "שמחת התורה" צריכה הייתה להיות ביום קבלת התורה ולא ביום סיום התורה, שהרי מנהגו של עולם להודות לנותן המתנה בשעת קבלת המתנה ולא לאחר גמר ההנאה מהמתנה?

והסביר המגיד מדובנא על פי משל: למלך שהיתה לו בת יחידה והגיע זמנה להינשא, ביקשה הבת מאביה לחפש לה חתן, בן למשפחה פשוטה כדי שלא יתגאה עליה, ובעיקר שיהיה מחונן במידות טובות, באין ברירה הסכים אביה לדבריה ושלח את עבדיו לחפש חתן "פשוט" כפי רצון הבת.

לא ארכו הימים ונזדמנו עבדי המלך לכפר נדח, ומולם ניצב נער יפה תואר ומחלל בחליל, לאחר שיחה קצרה עמו, נמנו ונגמרו ביניהם כי הוא אשר יתאים לבת המלך, עקב מדותיו הטובות והנעלות.

ביקשו עבדי המלך מהבחור לבא עמם לארמון המלך כי דבר סתר יש למלך לדבר עם הבחור, נאות הבחור לדבריהם, וכשהגיעו לארמון המלך ניגשו עבדיו ואמרו: "אדוני המלך, סבורים אנו שאמנם מצאנו חתן לבתך לפי טעמה".

ציווה המלך להכניס את הבחור לארמונו, לאחר שיחה קצרה עמו התפעל המלך מאד מנועם מדותיו ומענוונותו הנדירה, והציע לו את בתו לאשה...

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

עולם, חיבה גדולה כל כך לאומות אחרות, ומסרת אותנו בידה. עם זה "כל קדושיו בידך" ישראל קדושים אינם נוטשים אותך ואת אמונך, "והם תכו לרגליך" אף על פי שבגללך הם מוכים ומעונים ללא הרף - עם זה "ישא מדברותיך" אין הם פוסקים מלחזור ולומר: "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב!"

"והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה" (לג, יז)
'והם רבבות אפרים' פירש"י, אותם המנוגחים הם הרבבות שהרג יהושע שבא מאפרים, 'והם אלפי מנשה' הם האלפים שהרג גדעון במדין.

ויש להבין, אמאי זכאי אפרים לברכה של רבבות ואילו מנשה רק לברכה של אלפים, וי"ל, דהנה יעקב אבינו שיכל ידיו ושם את יד ימינו על ראש אפרים ואת שמאלו על ראש מנשה, וכתוב (תהלים צא, ז) יפול מצדך אלף ורבבה מימינך. וא"כ י"ל דאפרים שנתברך בימין יפלו רבבות מאויביו ואילו מנשה שנתברך בשמאל יפלו מאויביו רק אלפים. (קול אליהו)

"ולא ידע איש את קבורתו" (לד, ו)

כומר אחד שאל את הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א, מניין שכל מה שכתוב בתורה הוא אמת ואין בה גוזמאות? כגון מה שכתוב שמשה רבינו לא אכל ארבעים יום וארבעים לילה. השיב לו רבי יהונתן, ראה, התורה אומרת שלא ידע איש את קבורתו של משה רבינו, ואם כן מה היה הקושי לומר שמשה רבינו לא מת ועלה חי השמימה? אלא מכאן שכל מה שאומרת התורה אמת לאמיתה.

"ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים" (לד, י)

מהו "ולא קם", היה לו לכתוב 'ולא יקום' נביא בישראל כמשה? אלא, אחת ממעלות משה רבינו על כל שאר הנביאים הייתה, שכל הנביאים נפלו בהגלות אליהם הקב"ה, ואילו משה היה עומד שעה שה' דיבר עמו פנים בפנים. זהו שאמר הכתוב "ולא קם עוד נביא בישראל", כלומר, שלא יהיה עוד כמשה רבינו אשר ידעו ה' פנים בפנים, והוא "קם" ולא נפל, כי הם כן נפלו על פניהם. (הגה"ק האלוקי רבי שמשון מאוסטרופלי זי"ע)

**פּרַחַחַן פּוֹא יַנְחַלְתָּן לְיוֹם שְׂכּוּלוֹ סוֹב
לְיוֹם שְׂכּוּלוֹ אֲרוֹךְ לְיוֹם שְׂצִיּוֹקִים יוֹשְׁבִים
וְעֲטָרוֹתֵיהֶם בְּרֵאשֵׁיהֶם וְנִפְנִים מֵזֵיו
פֶּשְׁתֵינָהּ וַיְהִי חֶלְקֵנָה עֲמֵפֵת, כַּב"א.**

~ פרשת 'וזאת הברכה' ~

"ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש" (לג, ב)

ידוע המדרש, שהלך הקב"ה לכל אומות העולם, והציע להם לקבל את התורה, ושאלו לקב"ה מה כתוב בה וכו'. עד שהגיע לבני ישראל, ומיד אמרו "נעשה ונשמע". ושאל הגר"י גלינסקי זצ"ל, לכאורה, יש להבין מה הטענה הגדולה על אומות העולם? ודאי כך הוא דרך העולם, לברר המקח קודם שלוקחים, כדי לדעת אם טוב הוא או לא? והשיב, הנה כשעשו חוזר עייף, כתיב "ויאמר עשו אל יעקב, הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", ומדוע לא שאל אז מה יש בפנים? אולי יש שם גחלת או דבר שאינו אוהב? אלא, כשמדובר בתאוות - לא שואלים שאלות, אלא לוקחים מכל הבא, אך כשמציעים את התורה הקדושה, עורכים שבע בדיקות ושבע חקירות... המבחן היה, כמה רצון יש להם בה, והיכן שיש רצון לא עושים בדיקות!

"מימינו אש דת למו" (לג, ב)

ישראל קוראים מימין לשמאל, לפיכך הוקראו לפניהם הלוחות החל מן הלוח הימני המתחיל ב"אנוכי ה' אלוקיך". אבל הגויים הרי קוראים הם משמאל לימין, לפיכך הוקראו לפניהם הלוחות החל מהלוח השמאלי, המתחיל ב"לא תרצח" ו"לא תנאף". לגבי ישראל - "מימינו אש דת למו"... (שער בת רבים)

"מימינו אש דת למו" (לג, ב)

אש דת שהייתה כתובה מאז לפנינו באש שחורה על גבי אש לבנה (רש"י) יש להבין מהי אש שחורה ואש לבנה. והנה בגמרא ביומא דרשו חז"ל דהתורה היא כמו סם, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המוות. וביאר בזה בעל חובת הלבבות דמשום כך נמשלה התורה לאש משום דיש בה את שתי הבחינות שיש באש, מצד אחד היא מאירה ומחממת, אולם מאידך גיסא שורפת היא את מי שלא נזהר בה. זהו שרמז רש"י דאמר "אש שחורה על גבי אש לבנה" דהתורה ביסודה היא אש לבנה המסמלת הצלחה לעוסק בה ועץ חיים לעושיה, אולם יש בה גם בחינה של אש שחורה והיא למי שלא הולך כדרכה ובנתיבותיה. (כתב סופר)

"אף חובב עמים כל קדשיו בידך... תורה צוה לנו משה" (לג, ג-ד)

משהגיע רבי זושא מאניפולי ביום שמחת תורה למלים אלו, התייפח ופירש: "אף חובב עמים" אף על פי שבעוונותינו הרבים אתה מגלה, ריבונו של